

دانشگاه پیام نور

آشنایی با معماری معاصر

(رشته معماری)

دکتر وحید افشین مهر دکتر مهدیه احمدی

دکتر حمیدرضا عامری سیاهویی

قیمت: ۶۷۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

کتابهای دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاه به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک درسی چاپ می شوند.

کتاب درسی نمونه کوشش های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و با هدف تسهیل در فراگیری مضمون و به دست آوردن مفاهیم علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی و فنی و آموزشی و آموزشی، به چاپ می رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی های علمی مجدد و با دریافت نظرات اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فنون صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صورتی جدید چاپ می شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجو با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می دهند.

کتاب های فرادرسی (ف) و کمک درسی (ک) به منظور غنی تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست مطالب کتاب

پیشگفتار

فصل اول. ریشه‌یابی واژگان اصلی

اهداف کلی

اهداف یادگیری

۱-۱ مدرن به معنی هم‌اکنون، امروزی، معاصر

۲-۱ مدرنیته به معنی دگرگونی نگاه و نگرش انسان به زندگی

۳-۱ مدرنیسم به معنی نوشدن و تحول در عرصه‌های هنری، فرهنگی و تکنولوژی

۴-۱ مدرنیزاسیون

۵-۱ پست‌مدرن، پست‌مدرنیته، پست‌مدرنیسم

۶-۱ ویژگی‌ها و خصوصیات پست‌مدرنیسم

۷-۱ کاربرد بنیادی پست‌مدرنیسم

۸-۱ نظریات پست‌مدرنیسم و نقد آن از مدرنیسم

۹-۱ نظریه‌پردازان پست‌مدرن

۱-۹-۱ ژان فرانسوا لیوتار

۲-۹-۱ ژان بودریار

۳-۹-۱ ریچارد رورتی

۴-۹-۱ از دیگر نظریه‌پردازان پست‌مدرن

سؤالات چهارگزینه‌ای فصل اول

سؤالات تشریحی فصل اول

فصل دوم. معماری زمینه‌ساز پست‌مدرن (معرفی شبکه‌های معماری دوران مدرن)

اهداف کلی

اهداف یادگیری

۱-۲ جنبش هنرها و پیشه‌ها

۱۹	۲-۲ جنبش آرت نوو یا هنر نو
۲۳	۳-۲ آرت دکو
۲۳	۴-۲ فوتوریسم
۲۸	۵-۲ کوبیسم
۲۹	۶-۲ کانستراکتیویسم
۳۱	۱-۶-۲ اصول معماری کانستراکتیویسم در روسیه
۳۲	۷-۲ جنبش باهاوس
۳۵	۸-۲ جنبش راستیل
۳۸	۹-۲ معماری ارگانیک یا معماری آلی
۴۳	سؤالات تستی فصل دوم
۴۳	سؤالات تشریحی فصل دوم
۴۵	فصل سوم. معماری پس از مدرن - پست مدرن
۴۵	اهداف کلی
۴۵	اهداف یادگیری
۴۷	۳-۱ رویکردهای انتقادی و پست مدرن
۴۹	۳-۱-۱ رویکردهای انتقادی و ریشه‌های آن
۵۱	۳-۲ جامع‌نگری پست مدرن
۵۲	۳-۳ پست مدرنیسم در رشته‌های مختلف
۵۲	۱-۳-۳ پست مدرنیسم در معماری
۵۳	۲-۳-۳ پست مدرن و معماری
۵۷	۴-۳ تاریخ‌شناسی معماری پست مدرن
۶۶	۵-۳ انتقاد از پست مدرنیسم
۶۶	۳-۵-۱ نقد دیگر به رویکردهای پست مدرن درباره زبان
۶۷	۳-۶-۱ سخن آخر در ارتباط با این فصل
۷۱	سؤالات چهارگزینه‌ای فصل سوم
۷۱	سؤالات تشریحی فصل سوم
۷۳	فصل چهارم. معماری پس از مدرن - های تک، اکوتک و نوکلاسیک
۷۳	اهداف کلی
۷۳	اهداف یادگیری
۷۵	۴-۱ معماری‌های - تک
۷۸	۴-۲ اکو-تک (اکولوژی + تکنولوژی)
۸۱	۴-۳ معماری نئوکلاسیک
۸۳	سؤالات تستی فصل چهارم
۸۳	سؤالات تشریحی فصل چهارم
۸۵	فصل پنجم. معماری پس از معماری - دیکانستراکشن و فولدینگ، پرش کیهانی، دیجیتال
۸۵	اهداف کلی
۸۵	اهداف یادگیری
۸۶	۵-۱-۵ واژه‌شناسی و نظریه‌های فلسفی مرتبط با دیکانستراکشن
۸۷	۵-۱-۱ مقدمات فلسفی

۹۸	۲-۵ معماری دیکانستراکشن
۹۸	۱-۲-۵ اصول فکری مکتب دیکانستراکشن
۹۹	۳-۵ معماری فولدینگ
۱۰۱	۱-۳-۵ ویژگی‌های معماری فولدینگ
۱۰۱	۴-۵ مقایسه معماری دیکانستراکشن و فولدینگ
۱۰۱	۱-۴-۵ شباهت‌ها
۱۰۲	۲-۴-۵ تفاوت‌ها
۱۰۵	۵-۵ معماری غیرخطی یا معماری سیال
۱۰۷	۱-۵-۵ معماری سیال و تئوری مارکوس نوک
۱۰۸	۲-۵-۵ ویژگی‌های فرمال در معماری مجازی
۱۰۹	۳-۵-۵ واقعیت ملموس معماری مجازی
۱۱۰	۴-۵-۵ معماری در گذار از واقعیت به مجاز
۱۱۰	۵-۵ معماری دیجیتال
۱۱۲	سؤالات تستی فصل پنجم
۱۱۳	سؤالات تشریحی فصل پنجم
۱۱۵	فصل ششم. طراحی فضاهای مسکونی
۱۱۵	اهداف کلی
۱۱۵	اهداف یادگیری
۱۱۶	۱-۶ فضاهای عمومی
۱۱۹	۱-۱-۶ فضاهای عمومی و مسکن
۱۲۴	۲-۱-۶ فضاهای عمومی: مراکز خدمات و مسکن
۱۴۴	۳-۱-۶ فضاهای عمومی: کتابخانه‌ها، تالارها، کسرت و سالن‌های تئاتر
۱۴۹	سؤالات چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۵۰	سؤالات تشریحی فصل ششم
۱۵۱	فصل هفتم. معرفی معماری فضاهایی با عملکرد مسکونی
۱۵۱	اهداف کلی
۱۵۱	اهداف یادگیری
۱۵۳	۱-۷ پروژه آ.بی.ای در برلین
۱۵۷	۲-۷ نئوبو
۱۷۵	۳-۷ پروژه آ.بی.ای و آینده شهر برلین
۱۷۸	۴-۷ خانه‌هایی برای خانواده‌های سستی
۱۸۱	۵-۷ مسکن آپارتمانی
۱۸۳	۱-۵-۷ مسکن ارزان و کم‌هزینه
۱۹۱	۶-۷ گسترش منازل آپارتمانی
۱۹۴	سؤالات چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۹۵	سؤالات تشریحی فصل هفتم
۱۹۵	فصل هشتم. پیکربندی فضاهای شهری
۱۹۵	اهداف کلی
۱۹۵	اهداف یادگیری

۱۹۵	۸-۱ معرفی فضاهای شهری در یک شهر مهم از نظر اقتصادی و اجتماعی و غیره
۲۰۹	۸-۲ معرفی فضاهای شهری در یک بندرگاه
۲۱۹	۸-۳ ساختمان‌های صنعتی
۲۲۳	۸-۴ ساختمان‌های تجاری و اداری
۲۳۲	۸-۵ کارخانه‌ها
۲۳۷	۸-۶ ساختمان‌های درمانی
۲۴۳	سؤالات چهارگزینه‌ای فصل هشتم
۲۴۳	سؤالات تشریحی فصل هفتم

۲۴۵	فصل نهم. معماری معاصر ایران
۲۴۵	اهداف کلی
۲۴۵	اهداف یادگیری
۲۴۵	۹-۱ مدرنیته و تأثیر آن بر معماری معاصر ایران
۲۴۷	۹-۱-۱ نشانیگاه‌ها
۲۴۷	۹-۱-۲ مصالح و تکنولوژی
۲۴۸	۹-۱-۳ روند گسترش
۲۴۸	۹-۱-۴ سبک‌ها
۲۴۸	۹-۲ تعریف معماری معاصر ایران
۲۴۸	۹-۲-۱ سبک‌های مدرن
۲۴۹	۹-۳ خصوصیات هنر و معماری معاصر ایران
۲۵۱	۹-۴ خصوصیات هنر و معماری معاصر ایران
۲۵۲	۹-۵ خصوصیات هنر و معماری معاصر ایران
۲۵۳	سؤالات چهارگزینه‌ای فصل نهم
۲۵۴	سؤالات تشریحی فصل نهم

۲۵۵	فهرست منابع
-----	-------------

پیشگفتار

شاید به ندرت بتوان سده‌ی افکار و به اندازه‌ی معماری با زندگی مردم پیوند داشته باشد. کتاب «تاریخ معماری پس از مدرن» حاصل تحقیقاتی است که به منظور ارائه‌ی یک برنامه‌ی درسی برای دانشجویان در حوزه‌ی «تاریخ معماری» پس از دوره‌ی مدرن آغاز شده است. نگارندگان مقالات زیادی در زمینه‌ی معماری، معماری بومی، حفظ و نگهداری آثار تاریخی و غیره به رشته‌ی تحریر در آوردند که مجلات گوناگون به چاپ رسیده است. علت اصلی کار بر روی این کتاب فقدان منابع فارسی به صورت تألیف گردیده، در این زمینه می‌باشد. این کتاب مرجع معتبری برای آشنایی با ساختمان‌های ساخته شده در دوره‌ی پس از مدرن است. از آنجا که فقر منابع در زمینه‌ی تاریخ معماری و نمونه‌ی ساختمان‌های ساخته شده در آن سبک وجود دارد، کتاب «آشنایی با معماری معاصر» به زبان فارسی، شکل گرفت.

تحولاتی که از آغاز قرن بیستم شروع شد، پیوند استوار بین برخی از طراحان و جلوه‌های زندگی با فرهنگ جامعه را ایجاد نمود. بعد از جنگ جهانی نیاز به احداث شمار فراوانی از انواع ساختمان‌ها و کارآیی اصول معماری مدرن برای ساختن بناهای زیاد موجب توسعه‌ی معماری مدرن شد. گروپوس، میس ونده روهه و لوکوربوزیه از معماران مشهور دوران مدرن بودند. از اواسط قرن ۲۰ در مورد اصول معماری مدرن شک پدید آمد. عده‌ای به سادگی و یکنواختی بسیاری از آثار مدرن و عده‌ای به بی‌توجهی آن به فرهنگ و تاریخ انتقاد کردند. تا آنکه تاریخ مرگ معماری مدرن را ۱۵

ژوئیه ۱۹۷۲، ساعت ۳/۲۳ بعد از ظهر، زمانی که ساختمان پروت ایگور در شهر سنت لوئیس آمریکا توسط دینامیت منهدم شد، می‌داند.

نقطه عطف تاریخ معماری معاصر غرب، بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۲۰۰۰ میلادی است. سال‌های مذکور به خاطر نقطه تلاقی فلسفه و معماری قابل تأمل است. معماری پس از مدرن با بحث فلسفی که همان پست‌مدرنیته است، آغاز شده است. در پی آن مکتب‌ها و سبک‌های مختلف معماری که حاصل شرایط زمانی و مکانی این دوره در غرب بوده عنوان گردیده است.

معماری پست‌مدرن یا معماری پاپ یا مردمی یا معماری انتقادی از ۱۹۶۰ آغاز شد و آثارش را جنبش یکی از شاگردان لوئی کان به نام رابرت ونتوری بود. ونتوری سبک مدرن را کاملاً مردود می‌داند و به جای آن معتقد به زمینه‌گرایی است. مدرنیست‌ها مدرنیسم را یک مسئله تکنولوژیک می‌دانستند ولی غالب پست‌مدرنیست‌ها به معماری یک فلسفه زندگی دارند و معتقدند در هر منطقه‌ای متفاوت با سایر مناطق است. خانه مادر ونتوری او را به ساختمان ساخته شده به سبک پست‌مدرن و نمادین معماری است.

معماری پست‌مدرن به بیش از ۱۰۰ قرن سلطه معماری مدرن پایان داد. در طی دهه هفتاد و هشتاد میلادی، معماران پیشرو همچون مایکل گریوز، چارلز مور، استنلی تایگرم، رابرت استرن و بسیاری دیگر از آمریکا سعی کردند معماری را که تبلوری از هویت مردم است، به نمایش بگذارند. معماری پست‌مدرن تأثیر بسیار گسترده‌ای در سطح جهان داشت و تا نیمه دهه هشتاد میلادی، به عنوان سبک‌های پیشرو و فراگیر مطرح بود. در اروپا معمارانی همچون جیمز استرلینگ، ریکاردو بوئیل، ماریو بوتسا، آلدوروسی و هانس هولاین از جمله معماران شاخص این سبک به‌شمار می‌روند. در ژاپن آرتا ایسوزاکی، کیشو کوزو کاوا و اساموایشی یاماجزو پیروان این سبک به‌شمار می‌روند.

فیلیپ جانسون به‌عنوان تنها بازمانده از بزرگان معماری مدرن در اواخر دهه هفتاد تغییر موضع داد و با قرار دادن سستوری تزئینی غیر عملکردی در بالای برج شرکت تلفن و تلگراف آمریکا (AT & T) در نیویورک به جمع معماران پست‌مدرن پیوست. معماران پست‌مدرن به دو دسته معماران پست‌مدرن سفید و پست‌مدرن

خاکستری تقسیم شدند، پست‌مدرن خاکستری که تأثیر بسیار گسترده‌ای در سطح بین‌المللی داشت در حالی که حوزه نفوذ معماری پست‌مدرن سفید بسیار محدود بود. ساختارگرایی که در اوایل قرن ۲۰ شکل گرفته بود و مدتی مورد توجه برخی از هنرمندان و معماران بود، مورد انتقاد قرار گرفت و دیکانستراکشن (معادل فارسی ساختارزدایی - شالوده‌شکنی - ساختارشکنی - واسازی - بنیان‌فکنی و بن‌فکنی) پدید آمد. در ۱۹۸۰ آیزنمن با طراحی مرکز هنری و کنسرواتراندیشه دیکانستراکشن را به عرصه معماری کشاند.

گسترش تکنولوژی منجر به شکل‌گیری مکتب‌های - تک و سپس کاربرد تکنولوژی معماری به لحاظ نظری و محاسبات زیست محیطی موجب پدید آمدن اکوتک شد. معماری‌های - اکوتک بزرگ‌ترین فرودگاه و مرتفع‌ترین ساختمان جهان در این سبک توسط نورمن فاستر طراحی شد، پس از معماری مدرن مطرح شد. پس از آن معماری اکوتک (اکولوژی + تکنولوژی - انسانی تک) مطرح شد که در این نوع معماری تکنولوژی در مقابل طبیعت قرار می‌گیرد بلکه در کنار و به موازات طبیعت برای بهره‌برداری هرچه بیشتر از امکانات طبیعی و تأمین آسایش انسان جای دارد.

هندسه فراکتال و فولد از دیگر گرایش‌ها در پدید آمده در معماری غرب به‌شمار می‌آیند. این روند ادامه خواهد یافت و می‌توان انتظار داشت که شکل‌گیری برخی اندیشه‌های فلسفی بر روی شکل‌گیری فضاها و سبک‌های معماری مؤثر واقع شود. به هر ترتیب آگاهی از روند شکل‌گیری و توسعه معماری غرب به صورت تحلیلی یکی از نکات و عوامل مهمی است که می‌تواند در شناخت عمیق معماری غرب مؤثر باشد.

کتابی که پیش رو دارید از ۹ فصل تشکیل شده است. رایت‌دای کتاب ریشه‌شناسی واژگان اصلی مربوط به معماری پس از مدرن مطرح می‌شود. پس به معماری زمینه‌ساز پست‌مدرن پرداخته و در حقیقت خلاصه‌ای از تاریخ معماری بیان می‌شود. قسمت‌هایی که در پی این بحث می‌آید، در حقیقت هدف و مقصود اصلی کتاب را که همان معرفی و توصیف ساختمان‌های ساخته شده با توجه به عملکرد آن‌ها در دوره پس از مدرن می‌باشد، را بیان می‌تواند و در نهایت نظریه دینامیک غیرخطی، علوم آشفتگی، پیچیدگی و هندسه غیر اقلیدسی به عنوان علوم بعد از مدرن و در مقابل علوم مدرن مطرح گردیدند.

نوشته حاضر بررسی اجمالی تاریخ معماری پس از دوره مدرن را انجام داده، هرچند که نگارش تاریخ معماری دشواری‌های خاص خود را دارد ولی ارائه اطلاعاتی که دانشجویان و علاقمندان را به سمت مطالعات ژرف‌تر سوق دهد، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر می‌نمود. از مهم‌ترین مزیت‌های کتاب حاضر آموزشی بودن آن است.

این مباحث تغییر نگرش اساسی در دیدگاه انسان غربی از جهان کنونی به وجود آورد. مبانی نظری رشته معماری بر پایه‌های علم و فلسفه استوار است، هنگامی که علم و فلسفه متحول می‌شود، معماری نیز به تبع آن باید عوض شود. امید است با مطالعه این کتاب و کتاب‌هایی از این نوع، برخی از مبانی فکری در معماری امروز مغرب زمین برای معماران کنونی و معماران آینده این سرزمین روشن‌تر از پیش جلوه نماید.

در ادامه باید ذکر شود برخی از تصاویر نوشته حاضر از کتاب «Architecture After Modernism» برداشته شده که ذکر نام این منبع را بر خود لازم دانستم. در پایان این کمیته دست‌اندرکاران نشر این کتاب که زحمات بسیاری را در اثنای چاپ کتاب متحمل شدند، به‌ویژه سرکار خانم دکتر ساناز لیتکوهی کمال تشکر را دارد.

بهار ۱۳۹۳

وحید افشین‌مهر

مهدیه احمدی

یدرضا عامری سیاهویی